

Силабус дисципліни «Основи фізичної реабілітації»

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 227 · ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ, ЕРГОТЕРАПІЯ · БАКАЛАВР

150

Годин загальний обсяг дисципліни

5

Кредитів ЄКТС відповідно до стандарту

5

Змістовних модулів курсу

Загальна інформація про дисципліну

Ідентифікація

Назва: Основи фізичної реабілітації

Спеціальність: 227 Фізична терапія, ерготерапія

Ступінь: Бакалавр

Обсяг: 150 годин / 5 кредитів ЄКТС

Модулів: 5 змістовних блоки курсу

Мета дисципліни

Дисципліна «Основи фізичної реабілітації» формує у студентів спеціальності «Фізична терапія, ерготерапія» цілісне уявлення про теоретичні засади та практичні основи фізичної реабілітації. Курс спрямований на розвиток професійних компетентностей фізичного терапевта та ерготерапевта, вміння обґрунтовувати вибір засобів і методів реабілітаційного втручання, здійснювати реабілітаційне обстеження та складати індивідуальну реабілітаційну програму. Особлива увага приділяється формуванню розуміння принципів міждисциплінарного підходу в реабілітації та сучасних стандартів якості реабілітаційної допомоги.

Форми навчання

- Лекції — 45 годин
- Практичні заняття — 30 годин
- Самостійна робота — 75 годин

Компетентності та результати навчання

Загальні компетентності

Здатність до аналізу, синтезу та критичного оцінювання інформації у сфері фізичної реабілітації: виявлення суттєвих клінічних фактів, порівняння альтернативних підходів до реабілітаційного втручання, формування обґрунтованих висновків. Уміння самотійно навчатися, планувати роботу та організовувати виконання реабілітаційних завдань у визначені строки.

Здатність до усної та письмової професійної комунікації: чітко пояснювати поняття фізичної реабілітації, аргументовано взаємодіяти з пацієнтами та членами міждисциплінарної команди, оформлювати реабілітаційну документацію. Відповідальність, ініціативність та готовність працювати в команді фахівців охорони здоров'я.

- Аналізувати наукову та клінічну інформацію у сфері реабілітації
- Виділяти головне та узагальнювати результати реабілітаційних досліджень
- Планувати власну діяльність і дотримуватися клінічних стандартів
- Коректно спілкуватися з пацієнтами, їхніми родинами та колегами
- Брати участь у командній роботі міждисциплінарної реабілітаційної бригади

Фахові компетентності

Розуміння сутності та закономірностей фізичної реабілітації як науки та практичної діяльності, її місця у системі охорони здоров'я України та міжнародних стандартів у сфері реабілітації. Знання ключових засобів, методів та принципів фізичної реабілітації, їх показань і протипоказань до застосування.

Здатність застосовувати методи реабілітаційної оцінки для визначення функціонального стану пацієнта, складати індивідуальну реабілітаційну програму, проводити реабілітаційне втручання із використанням різних засобів фізичної терапії та ерготерапії.

- Характеризувати основні засоби та методи фізичної реабілітації
- Здійснювати реабілітаційне обстеження пацієнта
- Складати індивідуальну реабілітаційну програму
- Визначати реабілітаційний потенціал та прогноз пацієнта
- Оцінювати ефективність реабілітаційного втручання

Результати навчання

Після успішного завершення курсу студент повинен демонструвати такі результати навчання:

1

Знання та розуміння

Пояснювати сутність ключових понять та категорій фізичної реабілітації: реабілітаційний процес, функціональний стан, реабілітаційний потенціал, реабілітаційна програма, засоби та методи фізичної реабілітації. Характеризувати принципи, етапи та форми організації реабілітаційної допомоги.

2

Аналіз та оцінювання

Аналізувати функціональний стан пацієнта та визначати показання і протипоказання до застосування засобів фізичної реабілітації. Оцінювати ефективність реабілітаційних програм, порівнювати різні підходи до відновного лікування.

3

Застосування знань

Застосовувати методи реабілітаційного обстеження, складати індивідуальні реабілітаційні програми. Використовувати стандартизовані тести та шкали для кількісної оцінки функціонального стану пацієнта та документувати перебіг реабілітаційного процесу.

4

Комунікація та рефлексія

Аргументовано викладати власну позицію щодо вибору засобів і методів реабілітаційного втручання. Ефективно взаємодіяти з пацієнтами та членами міждисциплінарної реабілітаційної команди, дотримуватись етичних принципів у професійній діяльності.

Модуль 1. Теоретичні основи фізичної реабілітації

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1

Тема 1.1

Загальна характеристика фізичної реабілітації. Поняття, мета і завдання фізичної реабілітації. Місце фізичної реабілітації у системі охорони здоров'я. Зв'язок з іншими науками. Стандарти та критерії якості реабілітаційної допомоги. Законодавчо-правова база України у сфері реабілітації.

Тема 1.2

Принципи, етапи та форми організації реабілітації. Основні принципи реабілітації. Медична, фізична, психологічна, соціальна та професійна реабілітація. Етапи реабілітаційного процесу. Форми організації реабілітаційної допомоги. Реабілітаційні установи та їх класифікація.

Тема 1.3

Реабілітаційне обстеження та оцінювання. Поняття реабілітаційного обстеження. Компоненти реабілітаційного обстеження. Реабілітаційний діагноз. Визначення реабілітаційного потенціалу та прогнозу. Класифікація МКФ як основа реабілітаційної оцінки.

Тема 1.4

Реабілітаційна програма та міждисциплінарний підхід. Структура і зміст реабілітаційної програми. Постановка реабілітаційних цілей. Особливості побудови програми фізичної реабілітації. Міждисциплінарна реабілітаційна бригада: склад, функції, взаємодія. Модель відносин «фізичний терапевт — пацієнт».

Модуль 2. Засоби лікувальної фізичної культури

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2

Тема 2.1

Фізичні вправи як основний засіб ЛФК.

Класифікація фізичних вправ. Механізми лікувальної дії фізичних вправ.

Тонізуючий, трофічний, компенсаторний та нормалізуючий ефекти. Дозування фізичного навантаження. Режими рухової активності у стаціонарі та амбулаторії.

Тема 2.2

Форми та методи проведення занять ЛФК.

Індивідуальні та групові форми занять. Процедура лікувальної гімнастики: структура, методика проведення. Ранкова гігієнічна гімнастика. Дозована ходьба, теренкур, лікувальне плавання. Тренажерні вправи. Ігрові форми ЛФК.

Тема 2.3

Терапевтичні вправи та функціональна реабілітація.

Класифікація терапевтичних вправ: активні, пасивні, активно-пасивні. Вправи на розтягування, укріплення, рівновагу та координацію. Нейром'язова перенавчання. Функціональний тренінг. Сучасні методики терапевтичних вправ у фізичній терапії.

Модуль 3. Лікувальний масаж та фізіотерапія у реабілітації

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 3

Тема 3.1

Лікувальний масаж як засіб фізичної реабілітації. Поняття, класифікація та механізм дії масажу. Класичний, сегментарний, сполучнотканинний та точковий масаж. Основні та допоміжні прийоми масажу. Показання та протипоказання. Організація масажного кабінету. Дозування масажних процедур.

Тема 3.2

Фізіотерапія у системі фізичної реабілітації. Поняття та класифікація фізіотерапевтичних засобів. Механізми дії фізичних факторів. Електролікування, магнітотерапія, ультразвукова терапія. Світлолікування та теплолікування. Гідротерапія. Показання та протипоказання до застосування фізіотерапевтичних процедур.

Тема 3.3

Механотерапія та працетерапія. Поняття, класифікація та механізм дії механотерапії. Апарати для механотерапії. Рефлексотерапія та мануальна терапія у реабілітації. Працетерапія як метод відновлення функцій. Ерготерапевтичне втручання. Принципи адаптації середовища та пристосування допоміжних засобів.

Модуль 4. Фізична реабілітація при основних захворюваннях і травмах

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 4

Тема 4.1

Реабілітація при захворюваннях серцево-судинної та дихальної системи. Загальні принципи реабілітації кардіологічних хворих. Фізична реабілітація при ІХС, гіпертонічній хворобі. Реабілітація хворих на хронічні захворювання легень. Дихальна гімнастика. Постуральний дренаж і перкусійний масаж.

Тема 4.2

Реабілітація при захворюваннях і травмах опорно-рухового апарату. Реабілітація при переломах кісток і ушкодженнях суглобів. Реабілітація при остеохондрозі хребта. Реабілітація при артрозах і артритих. Постопераційна реабілітація. Застосування засобів фізичної реабілітації на різних етапах лікування травм ОРА.

Тема 4.3

Реабілітація при неврологічних захворюваннях. Загальні принципи нейрореабілітації. Фізична реабілітація після інсульту. Реабілітація при ураженні периферичної нервової системи. Нейром'язова реєдукація. Принципи відновлення рухових функцій і запобігання ускладненням при парезах та паралічах.

Тема 4.4

Реабілітація при захворюваннях обміну речовин та реабілітація ветеранів. Фізична реабілітація при цукровому діабеті та ожирінні. Особливості фізичної реабілітації осіб похилого та старечого віку. Реабілітація військовослужбовців з бойовими травмами, ампутаціями та ПТСР. Сучасні технології реабілітації ветеранів.

Модуль 5. Організація, контроль та документування реабілітаційного процесу

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 5

Тема 5.1

Організація реабілітаційної служби в Україні. Нормативно-правова база у сфері реабілітації. Постанова КМУ від 16.12.2022 р. № 1462. Рівні надання реабілітаційної допомоги. Структура реабілітаційних установ. Стандарти реабілітаційних послуг. Клінічні протоколи у фізичній реабілітації.

Тема 5.2

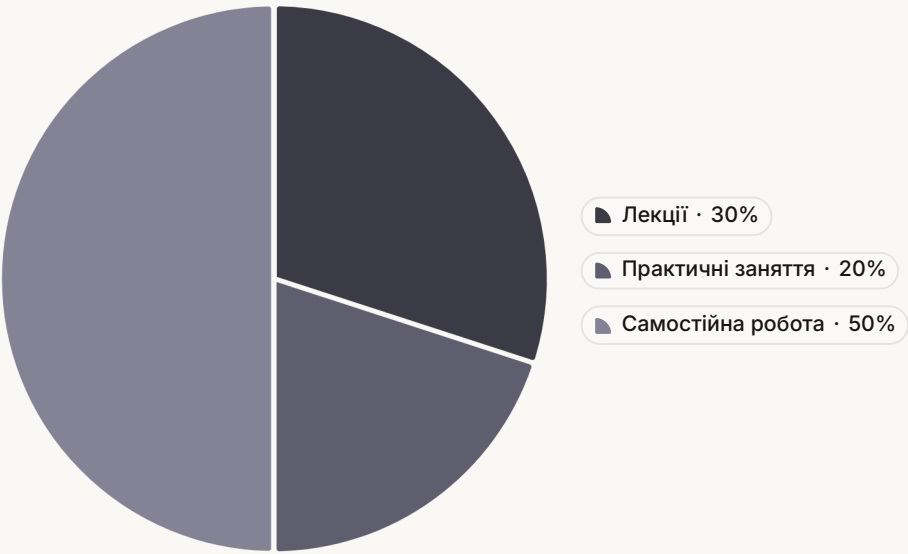
Функціональна діагностика та стандартизовані методи оцінювання. Методи вивчення та оцінки функціональних можливостей пацієнта. Стандартизовані тести і шкали у фізичній реабілітації. Функціональні проби з фізичним навантаженням. Антропометрія та гоніометрія. Оцінка болю, балансу, м'язової сили, рівня повсякденного функціонування.

Тема 5.3

Документування та медична деонтологія. Документування реабілітаційного процесу: реабілітаційний епікриз, карта реабілітаційного обстеження, щоденник реабілітаційного процесу. Медична деонтологія та етика у фізичній реабілітації. Захист персональних даних пацієнта. Комунікативні навички фізичного терапевта.

Розподіл навчального часу — 150 годин

Модуль	Тема	Лекції (год.)	Практичні (год.)	Самостійна робота (год.)
Модуль 1	Тема 1.1 — Загальна характеристика фізичної реабілітації	3	2	5
	Тема 1.2 — Принципи, етапи та форми організації реабілітації	3	2	5
	Тема 1.3 — Реабілітаційне обстеження та оцінювання	3	2	5
	Тема 1.4 — Реабілітаційна програма та міждисциплінарний підхід	3	2	5
Модуль 2	Тема 2.1 — Фізичні вправи як основний засіб ЛФК	3	2	5
	Тема 2.2 — Форми та методи проведення занять ЛФК	3	2	5
	Тема 2.3 — Терапевтичні вправи та функціональна реабілітація	3	2	5
Модуль 3	Тема 3.1 — Лікувальний масаж як засіб фізичної реабілітації	3	2	5
	Тема 3.2 — Фізіотерапія у системі фізичної реабілітації	3	2	5
	Тема 3.3 — Механотерапія та працетерапія	3	2	5
Модуль 4	Тема 4.1 — Реабілітація при захворюваннях серцево-судинної та дихальної системи	3	2	5
	Тема 4.2 — Реабілітація при захворюваннях і травмах ОРА	3	2	5
	Тема 4.3 — Реабілітація при неврологічних захворюваннях	3	2	5
	Тема 4.4 — Реабілітація при захворюваннях обміну речовин та ветеранів	3	2	5
Модуль 5	Тема 5.1 — Організація реабілітаційної служби в Україні	3	2	5
	Тема 5.2 — Функціональна діагностика та стандартизовані методи оцінювання	3	2	5
	Тема 5.3 — Документування та медична деонтологія	3	2	5
Разом		51*	34*	85*

Структура навчального часу

- Загальний обсяг — **150 годин (5 кредитів ЄКТС)** — розподілено між трьома формами роботи для забезпечення балансу між теорією та практикою.
- Лекції (45 год. — 30%):** подача ключового теоретичного матеріалу
 - Практичні (30 год. — 20%):** відпрацювання навичок, аналіз клінічних випадків
 - Самостійна робота (75 год. — 50%):** поглиблене вивчення, підготовка завдань
- Самостійна робота становить **50% обсягу дисципліни** — студенти навчаються самостійно працювати з клінічними джерелами та стандартизованими методиками.

Самостійна робота студентів та методи викладання

Форми самостійної роботи

Опрацювання літератури

Поглиблене вивчення теоретичного матеріалу за підручниками з фізичної реабілітації, нормативно-правовими актами у сфері реабілітаційної допомоги, науковими статтями у фахових виданнях. Конспектування ключових положень, порівняння підходів різних авторів до реабілітаційного втручання.

Робота з інформаційними ресурсами

Опрацювання офіційних сайтів: МОЗ України (moz.gov.ua), Національна служба здоров'я України (nszu.gov.ua), Законодавство України (zakon.rada.gov.ua). Аналіз клінічних протоколів, стандартів реабілітації, пошук доказових даних.

Індивідуальні завдання

Виконання аналітичних завдань щодо розробки індивідуальних реабілітаційних програм, підготовка клінічних кейсів, реферативних оглядів з актуальних питань фізичної реабілітації. Вміння обґрунтовувати вибір засобів реабілітаційного втручання та прогнозувати результати.

Підготовка до занять

Підготовка до практичних занять шляхом опрацювання клінічних матеріалів, повторення теоретичного матеріалу; підготовка до тестувань через вивчення ключових термінів, показань та протипоказань до засобів реабілітації; систематизація знань перед контрольними роботами.

Методи викладання

→ Лекції

Системне подання теоретичного матеріалу з використанням наочних схем, анатомічних таблиць, відеоматеріалів клінічних випадків; студенти ведуть конспекти та задають уточнювальні запитання.

→ Кейс-стаді

Аналіз реальних клінічних ситуацій і реабілітаційних випадків; студенти виявляють проблему, складають реабілітаційну програму та обґрунтовують вибір засобів і методів втручання.

→ Практичні навички

Відпрацювання технік масажу, фізичних вправ, методів функціонального обстеження та стандартизованих тестів; розвиток мануальних навичок та клінічного мислення.

→ Робота з протоколами

Опрацювання клінічних протоколів, стандартів реабілітаційної допомоги МОЗ України; формування навичок роботи з нормативними документами та їх критичного аналізу.

→ Самостійне дослідження

Підготовка реабілітаційних програм, реферативних оглядів і презентацій за клінічними темами; розвиток навичок доказової практики у фізичній реабілітації.

Форми контролю знань

1

Поточний контроль

Завдання: аналітичні та тестові вправи за темами змістовного модуля.

Оцінюються регулярність виконання завдань, якість відповідей і рівень засвоєння матеріалу. Поточний контроль формує накопичувальну оцінку протягом семестру. Включає усні опитування, письмові відповіді, демонстрацію практичних навичок та участь у розборі клінічних кейсів.

2

Проміжний контроль

Самостійна робота — комплексне ситуаційне завдання або реферат, які охоплюють теми змістовних модулів (теоретичні питання, аналіз клінічного випадку, складання реабілітаційної програми). Оцінюються повнота відповіді, правильність аналізу та обґрунтованість вибору засобів реабілітаційного втручання. Проводиться після кожного змістовного модуля.

3

Підсумковий контроль

Іспит відповідно до навчального плану. Форма проведення — тестування та письмові відповіді на питання, практична демонстрація реабілітаційних навичок. Підсумкова оцінка враховує результати поточного, проміжного та підсумкового контролю відповідно до встановленої шкали оцінювання: 100-бальна система з переведенням у національну шкалу та ЄКТС (A, B, C, D, E, FX, F).

❏ Усі методи контролю спрямовані на формування компетентностей, передбачених освітньо-професійною програмою спеціальності 227 «Фізична терапія, ерготерапія».

Рекомендована література та ресурси

Навчальна та наукова література (2022–2024)

1. Григус І. М., Нагорна О. Б. Основи фізичної терапії : навч. посіб. — Одеса : Олді+, 2022. — 150 с.
2. Григус І. М., Нагорна О. Б. Реабілітаційне обстеження в практиці фізичного терапевта : навч. посіб. — Одеса : Олді+, 2023. — 176 с.
3. Григус І. М. Фізична реабілітація при захворюваннях дихальної системи : навч. посіб. — Львів : Новий Світ-2000, 2023. — 170 с.
4. Григус І. М. Фізична терапія в пульмонології : навч. посіб. — Одеса : Олді+, 2023. — 240 с.
5. Єжова О. О., Тимрук-Скоропад К. А., Ціж Л. М., Ситник О. А. Терапевтичні вправи : навч. посіб. із доповненою реальністю. — 3-тє вид., доп. — Львів : ЛДУФК ім. Івана Боберського, 2024. — 160 с.
6. Білаш С. М. та ін. Фізіологія рухової активності : підручник / за ред. С. М. Білаша. — Одеса : Олді-Плюс, 2024. — 300 с.
7. Реабілітація військовослужбовців в умовах санаторно-курортних та реабілітаційних закладів : монографія / за заг. ред. Бабова К. Д. — Одеса : Поліграф, 2023. — 80 с.
8. Ситник О. А. Опитування пацієнта в діяльності фізичного терапевта : навч.-метод. посіб. — Суми : Сумський державний університет, 2023. — 72 с.
9. Корнієнко В., Фісунова Л. (ред.) Безбар'єрність в реабілітаційних відділеннях : посіб. — 2024. — 124 с.
10. Фізична, реабілітаційна та спортивна медицина: Нейрореабілітація : підручник / за заг. ред. В. М. Сокрута. — Львів : Вид. ФОП Марченко Т. В., 2023. — Т. 2. — 340 с.

Офіційні інтернет-ресурси

1. Міністерство охорони здоров'я України. — URL: <https://moz.gov.ua/>
2. Національна служба здоров'я України. — URL: <https://nszu.gov.ua/>
3. Законодавство України (Верховна Рада). — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>
4. Кабінет Міністрів України. — URL: <https://www.kmu.gov.ua/>
5. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського. — URL: <https://nbuv.gov.ua/>
6. Журнал «Rehabilitation & Recreation» (НУВГП). — URL: <https://www.rehabrec.org/>
7. Цифровий репозиторій НУВГП (матеріали з фізичної терапії). — URL: <https://ep3.nuwm.edu.ua/>
8. Public Health Journal (статті з фізичної терапії та реабілітації). — URL: <https://journals.ostroh-academy.rv.ua/>

Рекомендована література охоплює видання **2022–2024 років** українських авторів відповідно до вимог актуальності навчально-методичного забезпечення ОП «Фізична терапія, ерготерапія».